

Anonymizované znenie

Preklad

C-397/23 – 1

Vec C-397/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

29. jún 2023

Vnútroštátny súd:

Sozialgericht Detmold

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

22. jún 2023

Žalobca:

FL

Žalovaný:

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld

Sozialgericht Detmold (Súd pre sociálne veci Detmold, Nemecko)

[*omissis*]

Uznesenie

V právnom spore

FL, [*omissis*] Bielefeld

Žalobca

[*omissis*]

pr o t i

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld [*omissis*]

Žalovaný

Stadt Bielefeld Amt für soziale Leistungen – Sozialamt (Mesto Bielefeld – Úrad sociálnych dávok – Úrad sociálnej starostlivosti, Nemecko) – [*omissis*]

Vedľajší účastník konania

35. senát Sozialgericht Detmold (Súd pre sociálne veci Detmold) 22. júna 2023 [*omissis*] rozhodol:

I. Súd konanie prerušuje.

II. Súd podľa článku 267 prvého a druhého odseku Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) predkladá Súdnemu dvoru Európskej Únie (SDEÚ) návrh na začatie prejudiciálneho konania o tejto otázke:

Má sa právo Únie vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa povolenie na pobyt v rámci osobnej starostlivosti má udeliť iba zahraničnému rodičovi maloletého slobodného tuzemského dieťaťa, keď má toto dieťa obvyklý pobyt v tuzemsku, čo má za následok, že občania Únie členského štátu nemajú takýto nárok na udelenie povolenia na pobyt na účely vykonávania osobnej starostlivosti v prípade maloletého občana Únie so štátnou príslušnosťou iného členského štátu ako je tuzemský štát?

Odôvodnenie:

[*omissis*]

A. Predmet a skutkový stav konania vo veci samej

2

Anonymizované znenie

I. Predmet konania vo veci samej

Medzi účastníkmi konania je sporné, či má žalobca nárok na sociálne dávky podľa druhej knihy Sozialgesetzbuch (Sociálny zákonník) (ďalej len „SGB II“), resp. podľa dvanásťtej knihy Sozialgesetzbuch (Sociálny zákonník) (ďalej len „SGB XII“) za obdobie od 30. mája 2020 do 28. februára 2021. Na to je podľa vnútroštátnych ustanovení § 7 ods. 1 druhej vety bodu 2 písm. b) SGB II a § 23 ods. 3 prvej vety bodu 2 SGB XII v príslušných zneniach nevyhnutné, aby mal právo na pobyt, ktoré nevyplýva výlučne z účelu hľadania práce.

II. Skutkový stav vo veci samej

Žalobca narodený 21. mája 1979 je poľský štátny príslušník. Dňa 30. mája 2020 spolu so svojou nemanželskou životnou partnerkou [omissis] pricestoval z Holandska do Spolkovej republiky Nemecko. Ona ešte predtým 30. augusta 2015 pricestovala do Nemecka z Poľska a v Holandsku sa nachádzala len počas krátkeho pobytu – z dôvodu roztržky so svojím manželom, ktorý zomrel 25. marca 2020 – u priateľky. Aj [životná partnerka žalobcu] je poľskou štátnou príslušníčkou. Dňa 27. novembra 2020 sa v Bielefelde narodil spoločný nemanželský syn [omissis]. Aj on má poľské štátne občianstvo.

Žalobca, ako aj [jeho životná partnerka a ich spoločný syn] podali u žalovaného žiadosť o dávky podľa SGB II. Žalovaný rozhodnutiami z 3. decembra 2020 a z 21. decembra 2020 priznal [životnej partnerke] dávky podľa SGB II za obdobie od vstupu na územie 30. mája 2020. [Synovi] žalovaný priznal dávky za obdobie od narodenia dňa 27. novembra 2020. [omissis] Zamietavým rozhodnutím z 21. apríla 2021 žalovaný zamietol nárok žalobcu [omissis] za sporné obdobie od 30. mája 2020 do 28. februára 2020. Na odôvodnenie uviedol, že žalobca nemá nárok na dávky podľa SGB II, keďže má len oprávnenie na pobyt na účely hľadania práce. Iné právo na pobyt ako to na účely hľadania práce, z ktorého by bolo možné odvodiť nárok na dávky podľa SGB II, neexistuje. [omissis] [bude podrobne vysvetlené, pozri nasledujúci odsek]

Proti tomuto zamietavému rozhodnutiu žalobca včas podal námietku. Žalovaný rozhodnutím o námietke z 19. júla 2021 námietku zamietol ako nedôvodnú. Na odôvodnenie opätovne uviedol, že právo na pobyt nevyplýva z § 28 ods. 1 prvej vety bodu 3 AufenthG [Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (zákon o pobyte, zárobkovej činnosti a integrácii cudzincov na spolkovom území)]. [Životná partnerka] sa v Spolkovej republike Nemecko nachádza už viac ako päť rokov a má právo na trvalý pobyt. Žalobca na územie Spolkovej republiky Nemecko prvýkrát vstúpil až 30. mája 2020. [omissis] [Podľa vnútroštátneho práva žalobca nemá právo na pobyt ako rodinný príslušník alebo blízka osoba jeho životnej partnerky.] Právo na pobyt ďalej nevyplýva ani z § 11 ods. 14 prvej vety FreizügG/EU [Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (zákon o všeobecnom voľnom pohybe občanov EÚ), ktorý v uvedenom ustanovení odkazuje na zákon o pobyte] v spojení s § 28 ods. 1 prvou vetou bodom 3 AufenthG, pretože toto právo sa

vzťahuje výlučne na maloletých nemeckých štátnych príslušníkov a syn žalobcu má len poľskú štátnu príslušnosť. Právo na pobyt nevyplýva ani z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-181/19 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 141, 2011, s. 1) (ďalej len „nariadenie 492/2011“), keďže syn žalobcu nie je školopovinný. Ustanovenie § 28 AufenthG sa so zreteľom na článok 4 nariadenia (ES) 883/2004 nemá vykladať v tom zmysle, že aj slobodný otec občana Únie, ktorý nie je školopovinný, musí mať právo na pobyt. Právo na voľný pohyb a pobyt životnej partnerky nie je fakticky znemožnené tým, že slobodný otec nedostáva žiadne sociálne dávky podľa SGB II.

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca 12. augusta 2021 žalobu.

V konaní o žalobe v podstate tvrdí, že právo na pobyt vyplýva z § 28 ods. 1 prvej vety bodu 3 AufenthG v spojení s článkom 6 Grundgesetz (Základný zákon, ďalej len „GG“) a článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDLP“). Obmedzovanie práva na zlúčenie rodiny na účely osobnej starostlivosti na „Nemcov“ je v rozpore s právom Únie a predstavuje neprimerané znevýhodnenie a obmedzenie voľného pohybu. Z § 11 ods. 14 prvej vety FreizügG/EU v spojení s § 28 ods. 1 prvou vetou bodom 3 AufenthG v spojení s článkom 6 GG a článkom 8 EDLP vyplýva nárok na rovnaké zaobchádzanie.

Žalovaný a vedľajší účastník konania v konaní o žalobe uvádzajú, že právo na pobyt nemôže vyplývať z uvedeného ustanovenia § 28 ods. 1 prvej vety bodu 3 AufenthG, pretože toto ustanovenie je podľa jeho znenia uplatniteľné na „Nemcov“ a nie na „občanov Únie“. Vnútroštátnej právnej úprave prisťahovalectva a pobytu obyvateľstva je imanentné rozlišovanie na „Nemcov“ a „cudzcov“. Príslušné ustanovenie nie je v rozpore s právom Únie. Nastolená otázka, či neudelenie povolenia na pobyt občanovi Únie s právom starostlivosti o maloleté dieťa s právom na voľný pohyb a so štátnym občianstvom členského štátu, ktoré žije na území Spolkovej republiky Nemecko, predstavuje diskrimináciu, je v judikatúre vyšších súdov sporná. Vzhľadom na nejednotnú judikatúru vyšších súdov a chýbajúce rozhodnutie najvyššieho súdu neexistuje možnosť zmeniť doterajšie rozhodnutie a čiastočne vyhovieť žalobe.

III. Vnútroštátny právny rámec

Relevantné ustanovenia vnútroštátneho práva znejú takto:

§ 28 AufenthG v znení zákona z 27. júla 2015 (BGBl. I s. 1386)

- (1) ¹Povolenie na pobyt sa udelí zahraničnému
1. manželskému partnerovi nemeckého štátneho príslušníka,
  2. maloletému slobodnému dieťaťu nemeckého štátneho príslušníka,

3. rodičovi maloletého slobodného nemeckého štátneho príslušníka na účely vykonávania rodičovskej starostlivosti,

pod podmienkou, že tento nemecký štátny príslušník má obvyklý pobyt na spolkovom území. [omissis]

[omissis]

[omissis] [úprava podrobností]

§ 11 FreizügG/EU v znení zákona z 24. novembra 2020 (BGBl. I s. 2416); zmenený článkom 1 zákona z 12. novembra 2020

...

(14) ¹Aufenthaltsgesetz (zákon o pobyte cudzincov) sa použije aj vtedy, keď zakladá priaznivejšie právne postavenie ako tento zákon. [omissis]

§ 7 SGB II v znení zákona z 30. novembra 2019 účinnom do 31. decembra 2020 (BGBl. I s. 1948)

(1) ¹Dávky upravené v tejto časti zákona sa poskytujú osobám, ktoré:

1. dosiahli vek 15 rokov a ešte nedosiahli vekovú hranicu stanovenú v § 7a,
2. sú schopné pracovať,
3. sú odkázané na pomoc a
4. majú obvyklý pobyt v Spolkovej republike Nemecko (poberatelia schopní pracovať).

²Uvedené ustanovenie sa nevzťahuje na:

1. cudzích štátnych príslušníkov, ktorí nie sú v Spolkovej republike Nemecko zamestnaní alebo samostatne zárobkovo činní a ani nemajú právo na voľný pohyb na základe § 2 ods. 3 Freizügigkeitsgesetz/EU (zákon o voľnom pohybe/EÚ), a ich rodinných príslušníkov za prvé tri mesiace ich pobytu,
2. cudzích štátnych príslušníkov,
  - a) ktorí nemajú právo na pobyt;
  - b) ktorých právo na pobyt vyplýva výlučne z účelu hľadania práce, alebo
  - c) ktorí vyvodzujú svoje právo na pobyt – či už samotné alebo súběžne s právom na pobyt podľa písmena b) – z článku 10 nariadenia 492/2011, ktoré bolo zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/589 z 13. apríla 2016 o Európskej sieti služieb zamestnanosti (EURES), prístupe

pracovníkov k službám v oblasti mobility a o ďalšej integrácii trhov práce a o zmene nariadenia (EÚ) č. 492/2011 a (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 107, 2016, s. 1),

ako aj ich rodinných príslušníkov,

[*omissis*]

[*omissis*] ⁴Odchylné od druhej vety bodu 2 sa dávky podľa tejto knihy poskytujú cudzím štátnym príslušníkom a ich rodinným príslušníkom, ak majú obvyklý pobyt na spolkovom území najmenej päť rokov; [*omissis*]

...

§ 7 SGB II v znení zákona z 9. decembra 2020 účinnom od 1. januára 2021 (BGBl. I s. 2855)

Poberatelia dávok

(1) [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] [zodpovedá zneniu platnému do 31. decembra 2020]

²Uvedené ustanovenie sa nevzťahuje na:

1. cudzích štátnych príslušníkov, ktorí nie sú v Spolkovej republike Nemecko zamestnaní alebo samostatne zárobkovo činní a ani nemajú právo na voľný pohyb na základe § 2 ods. 3 Freizügigkeitsgesetz/EU (zákon o voľnom pohybe/EÚ), a ich rodinných príslušníkov za prvé tri mesiace ich pobytu,

2. cudzích štátnych príslušníkov,

a) ktorí nemajú právo na pobyt alebo

b) ktorých právo na pobyt vyplýva výlučne z účelu hľadania práce,

ako aj ich rodinných príslušníkov,

[*omissis*]

[*omissis*] [zodpovedá zneniu platnému do 31. decembra 2020]

...

§ 23 SGB XII v znení zákona z 22. decembra 2016 účinnom do 31. decembra 2020 (BGBl. I s. 3155)

(1) ¹Cudzincom, ktorí sa fakticky zdržiavajú v tuzemsku, sa poskytujú sociálna pomoc vo forme dávok na zabezpečenie životného minima, nemocenských dávok, dávok v tehotenstve a materstve, ako aj ošetrovného podľa tejto knihy. ²Ustanovenia štvrtej kapitoly tým nie sú dotknuté. ³Iným osobám sa sociálna pomoc môže poskytnúť v prípade, že je to odôvodnené vzhľadom na okolnosti jednotlivého prípadu. ⁴Obmedzenia podľa prvej vety sa neuplatnia na cudzincov, ktorí sú držiteľmi oprávnenia na pobyt na neobmedzený čas [„Niederlassungserlaubnis“] alebo povolenia na pobyt na dobu určitú [„befristeter Aufenthaltstitel“] a ktorí majú v úmysle trvale sa zdržiavať na spolkovom území. ⁵Tým nie sú dotknuté ustanovenia, na základe ktorých majú alebo by mali byť vyplatené iné dávky sociálnej pomoci ako sú dávky uvedené v prvej vete.

(2) [omissis]

(3) ¹Cudzím štátnym príslušníkom a ich rodinným príslušníkom sa neposkytujú žiadne dávky podľa odseku 1 alebo podľa štvrtej kapitoly, keď

1. nie sú v Spolkovej republike Nemecko zamestnaní alebo samostatne zárobkovo činní a ani nemajú právo na voľný pohyb na základe § 2 odseku 3 Freizügigkeitsgesetz/EU (zákon o voľnom pohybe/EÚ), za prvé tri mesiace ich pobytu,

2. nemajú právo na pobyt alebo ak ich právo na pobyt vyplýva výlučne z účelu hľadania práce,

3. svoje právo na pobyt – či už samotné alebo súběžne s právom na pobyt podľa bodu 2 – vyvodzujú z článku 10 nariadenia 492/2011, ktoré bolo zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/589 z 13. apríla 2016 o Európskej sieti služieb zamestnanosti (EURES), prístupe pracovníkov k službám v oblasti mobility a o ďalšej integrácii trhov práce a o zmene nariadenia (EÚ) č. 492/2011 a (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 107, 2016, s. 1), alebo

4. vstúpili na územie štátu, aby získali sociálne dávky.

[omissis]

[omissis] [obmedzená sociálna pomoc do opustenia územia štátu, spravidla najviac na jeden mesiac]

⁷Odchylné od prvej vety bodov 2 a 3 sa dávky podľa odseku 1 prvej a druhej vety poskytujú cudzím štátnym príslušníkom a ich rodinným príslušníkom, ak sa najmenej päť rokov bez podstatného prerušenia zdržiavajú na spolkovom území; [omissis]

...

§ 23 SGB XII v znení zákona z 9. decembra 2020 účinnom od 1. januára 2021 (BGBl. I s. 2855)

[omissis]

[omissis] [zodpovedá zneniu platnému do 31. decembra 2020]

(3) ¹Cudzím štátnym príslušníkom a ich rodinným príslušníkom sa neposkytujú žiadne dávky podľa odseku 1 alebo podľa štvrtej kapitoly, keď

1. nie sú v Spolkovej republike Nemecko zamestnaní alebo samostatne zárobkovo činní a ani nemajú právo na voľný pohyb na základe § 2 odseku 3 Freizügigkeitsgesetz/EU (zákon o voľnom pohybe/EÚ), za prvé tri mesiace ich pobytu,

2. nemajú právo na pobyt alebo ak ich právo na pobyt vyplýva výlučne z účelu hľadania práce, alebo

3. vstúpili na územie štátu, aby získali sociálne dávky.

[omissis]

[omissis] [obmedzená sociálna pomoc do opustenia územia štátu, spravidla najviac na jeden mesiac] ⁷Odchylné od prvej vety bodu 2 sa dávky podľa odseku 1 prvej a druhej vety poskytujú cudzím štátnym príslušníkom a ich rodinným príslušníkom, ak sa najmenej päť rokov bez podstatného prerušenia zdržiavajú na spolkovom území; [omissis]

...

Článok 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
[omissis]

(1) Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života
[omissis].

[omissis]

Článok 6 GG [omissis]

[omissis]

[omissis] [ochrana manželstva a rodiny, rovnaké podmienky pre manželské a nemanželské deti]

B. Podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania a podstatný význam prejudiciálnych otázok pre rozhodnutie

Senát ako prvoinštančný Sozialgericht (súd pre sociálne veci, Nemecko) síce nie je predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania, keďže proti rozhodnutiam Sozialgerichte (súdy pre sociálne veci, Nemecko) existujú opravné prostriedky na Landessozialgericht (krajinský súd pre sociálne veci, Nemecko)

a Bundessozialgericht (Spolkový súd pre sociálne veci, Nemecko). Senát však považuje za žiaduce – v záujme urýchlenia konania a vyjasnenia právnej otázky, ktorú judikatúra Landessozialgerichte (krajinské súdy pre sociálne veci, Nemecko) zodpovedá rôzne – už v rámci prvostupňového konania podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, aby sa na úrovni práva Únie mohlo vyjasniť, či je takýto vnútroštátny právny predpis v rozpore s článkom 18 ZFEÚ, článkom 20, článkom 21 ods. 2, článkom 33 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 284, 2009, s. 1) (ďalej len „nariadenie 987/2009“), smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46) (ďalej len „smernica 2004/38“) alebo inými predpismi práva Únie, ktoré Súdny dvor zahrnie do svojho posudzovania.

Senát poukazuje na to, že výklad tejto právnej otázky sa vo vnútroštátnej judikatúre vyšších súdov značne líši. [omissis] [odkazy na judikatúru Sozialgerichte (súdy pre sociálne veci), v ktorej je, resp. nie je konštatovaná neprípustná diskriminácia v zmysle článku 18 ZFEÚ, pozri odkazy v uznesení Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd, Nemecko)] Aj Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd) (ďalej len „BVerfG“) uvádza, že v judikatúre Landessozialgerichte (krajinské súdy pre sociálne veci) a literatúre je sporné, či § 11 ods. 1 jedenásta veta FreizügG/EU v znení účinnom do 23. novembra 2020 (od 24. novembra 2020: § 11 ods. 14 prvá veta FreizügG/EU) v spojení s § 28 ods. 1 prvou vetou bodom 3 AufenthG a článkom 18 ods. 1 ZFEÚ môže sprostredkovať právo na pobyt rodičovi oprávnenému na starostlivosť o maloletého občana Únie, ktorý má z dôvodu sprevádzania druhého rodiča právo na voľný pohyb podľa § 3 ods. 1 prvej vety FreizügG/EU (BVerfG, uznesenie zo 4. októbra 2019 – 1 BvR 1710/18, [https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Downloads/DE/2019/10/rk20191004_1bvr171018.html] 2019, 27335 bod 12).

I. Právny rámec práva Únie

Ustanovenia práva Únie relevantné v tomto právnom spore sú podľa ponímania senátu tieto: Článok 18 ZFEÚ, článok 20, článok 21 ods. 2, článok 33 ods. 1 Charty, nariadenie 987/2009 a smernica 2004/38. Pokiaľ Súdny dvor považuje za relevantné aj ďalšie predpisy práva Únie, nech sa aj tieto stanú predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

II. Podstatný význam výkladu práva Európskej Únie pre konanie vo veci samej

Predložené prejudiciálne otázky majú podstatný právny význam pre výsledok konania. Ak by bola odpoveď na otázku kladná, žalobca by mal [omissis] – každopádne na čas od narodenia spoločného syna 27. novembra 2020 – čo do dôvodu nárok na dávky. Z ustanovenia § 28 ods. 1 prvej vety bodu 3 AufenthG by vyplývalo materiálne právo na pobyt, ktoré predstavuje právo na pobyt v zmysle § 7 ods. 1 druhej vety bodu 2 písm. b) SGB II a § 23 ods. 3 prvej vety bodu 2 SGB XII, ktoré nevyplýva výlučne z účelu hľadania práce. Žaloba by tak podľa doterajšieho skutkového stavu a stavu sporu mala v konaní na prvom stupni čiastočný úspech. Pokiaľ bude odpoveď na otázku záporná, súd by podľa doterajšieho skutkového stavu a stavu sporu musel žalobu zamietnuť. Spor sa vyznačuje aj vzťahom k právu Únie, ktorý je nevyhnutný pre návrh na začatie prejudiciálneho konania, keďže ide o predpoklady poberania sociálnych dávok občanom Únie, ktorý sa po prisťahovaní do Spolkovej republiky Nemecko, s poukázaním na vykonávanie osobnej starostlivosti, domáha postavenia na roveň s domácimi štátnymi príslušníkmi a odvoláva sa na rozpor vnútroštátnej právnej úpravy s právom Únie.

Poučenie o opravnom prostriedku:

[omissis]